

Fylkeskommunenes Akvakultursamarbeid- FAKS

Ålesund, 15.10.2015

Innhold

Sammendrag.....	3
Bakgrunn.....	4
Om arbeidet, mål og mandat.....	5
DEL A: FORMALISERING AV ULIKE SAMARBEIDSFORMER.....	6
DEL B: VIDERE UTVIKLING AV SAMARBEIDET.....	7
Konklusjon.....	9

Sammen drag

Regjeringen Solberg vil legge til rette vekst i akvakulturnæringen. I Stortingsmelding nr. 16 (2014-2015) drøftes det hvordan Norge kan øke verdiskapingen basert på forutsigbar, bærekraftig vekst og bedre miljøtilpasning i akvakulturnæringen. Myndighetenes forvaltning av næringen skal sikre miljøet på en slik måte at det legger grunnlag for langsiktig næringsutvikling. Meld.St. 16 sier blant annet at «Forvaltningen må tilpasses næringen for ikke å virke hemmende på næringsutviklingen.» Videre står det i meldingen at man «må så langt som mulig bør standardisere vurderingene og vedtakene for å skape mest mulig likebehandling av saker.»

Fylkeskommunene fikk i 2010 ansvar for deler av akvakulturforvaltningen i tildelingsfasen og har siden den gang jobbet målrettet for å sikre likebehandling og samordning på tvers av fylkesgrensene.

Næringen og forvaltningen er i endring, og behovet for å være enda mer effektiv og samordnet blir stadig tydeligere. Det ble gjennomført en workshop i Oslo i april 2015 for å identifisere områder innenfor akvakulturforvaltningen i fylkeskommunene som kan utvikles videre. Som et resultat av dette ble det satt ned en forprosjektgruppe, og det ble satt som mål å få til en enda bedre og tydeligere akvakulturforvaltning

Forprosjektgruppa foreslår å formalisere en rekke tiltak som allerede er helt eller delvis på plass i fylkeskommunene. I tillegg foreslås det at fylkeskommunene går sammen om å finansiere et prosjekt, *Koordinering og samordning av FAKS –Fylkeskommunenes Akvakultursamarbeid*, hvor prosjektleder får ansvar for å styrke og utvikle samordningen mellom fylkeskommunene i henhold til tiltak som er beskrevet i del B av denne rapporten. Flere av tiltakene vil gi en umiddelbar effekt i forhold til elementer som blir etterspurt i Meld. St 16.

Bakgrunn

Regjeringen Solberg vil legge til rette vekst i akvakulturnæringen. I Stortingsmelding nr. 16 (2014-2015) drøftes det hvordan Norge kan øke verdiskapingen basert på forutsigbar, bærekraftig vekst og bedre miljøtilpasning i akvakulturnæringen. Myndighetenes forvaltning av næringen skal sikre miljøet på en slik måte at det legger grunnlag for langsiktig næringsutvikling. Meld.St. 16 sier blant annet at «Forvaltningen må tilpasses næringen for ikke å virke hemmende på næringsutviklingen.». Videre står det at man «så langt som mulig bør standardisere vurderingene og vedtakene for å skape mest mulig likebehandling av saker.»

Nofima har identifisert flere problemstillinger tilknyttet dagens forvaltning (*Nofima rapport 29/2015*). I rapporten hevdes det at mangel på koordinering kan være en stor barriere for utvikling og innovasjon. For å motvirke silotenking er det behov for formalisering av samordning og koordinering av de myndighetene som har ansvar for forvaltning av akvakulturloven. Videre skriver Nofima at små fagmiljø i regionene en utfordring når det gjelder å holde seg oppdatert og ha et felles kunnskapsgrunnlag i forvaltningen. En sterkere koordinering og samordning vil kunne motvirke dette, sammen med tilgang på oppdatert kunnskap.

Fylkeskommunene fikk i 2010 tildelingsmyndighet etter akvakulturloven. I forbindelse med forvaltningsreformen ble det overført betydelig fagkompetanse fra Fiskeridirektoratet til fylkeskommunene, og akvakulturfagmiljøet i fylkeskommunene har siden 2010 tilegnet seg spesialkompetanse i forvaltning og utvikling av marin sektor.

Fylkeskommunene er både tildelingsmyndighet etter akvakulturloven, regional utviklingsaktør og regional planmyndighet. Fylkeskommunene har derfor en viktig rolle i det videre arbeidet med å legge til rette for bærekraftig vekst i oppdrettsnæringa. Som folkevalgt organ er fylkeskommunen premissgiver for den videre utviklingen av næringen gjennom ulike strategier, planer og tiltak.

I fylkeskommunene Finnmark, Troms, Nordland, Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag, Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane, Hordaland og Rogaland er det i dag 28 personer som har sine primære oppgaver tilknyttet forvaltning og / eller utviklingsarbeid innenfor marin sektor. Et oversiktlig nasjonalt fagmiljø har medført lav terskel for samarbeid mellom fylkeskommunene.

Akvakulturfagmiljøet i fylkeskommunene har siden 2010 jobbet målrettet for å sikre likebehandling, likt kunnskapsgrunnlag og samordning på tvers av fylkesgrensene. Samtidig som næringen vokser seg større og mer kompleks, vokser også behovet for å effektivisere kunnskapsdeling og samordning i forvaltningen. Gjennom styrket koordinering og samarbeid mellom fylkeskommunene vil man oppnå en enda mer effektiv og målrettet akvakulturforvaltning både regionalt og nasjonalt.

Om arbeidet, mål og mandat

Den 16.-17.april ble det holdt en workshop for akvakulturfagmiljøet i fylkeskommunene. Der ble det løftet frem flere områder hvor fylkeskommunene ønsker å bli enda bedre og tydeligere på som akvakulturmyndighet.

Det ble bestemt at det skulle gjennomføres et forprosjekt, og det ble formulert et mål og mandat for en forprosjektgruppe.

Mål: En enda bedre og tydeligere akvakulturforvaltning i fylkeskommunene

Mandat: Forprosjektgruppa skal utarbeide en plan for å skape en enda bedre og tydeligere akvakulturforvaltning i fylkeskommunene. Arbeidet skal ta utgangspunkt i utfordringene og tiltaksforslagene som er beskrevet i referatet fra Vulkan-møtet i april 2015. Rapport skal leveres til styringsgruppa innen 1.10.2015.

Forprosjektgruppe: Frode Hovland (Sogn- og Fjordane fylkeskommune), Solveig Skjei Knudtsen (Nord-Trøndelag fylkeskommune) og Jarle Magnar Pedersen (Troms fylkeskommune).

Møter og milepæler for forprosjektgruppa:

16-17.04.15	Workshop (OSLO)
24.04.15	Telefonmøte forprosjektgruppa
30.04.15	Telefonmøte forprosjektgruppa
28- 29.05.15	Arbeidsmøte forprosjektgruppa (OSLO)
12.08.15	Arbeidsmøte forprosjektgruppa (BERGEN)
14.08.15	Utsending utkast forprosjekt
19.08.15	Møte med styringsgruppa (TRONDHEIM)
05- 06.10.15	Arbeidsmøte forprosjektgruppa (OSLO)
09.10.15	Forprosjektrapport sendt styringsgruppa
17.10.15	Forprosjektrapport slutført (ÅLESUND)

Forprosjektgruppen har gitt forprosjektet navnet «FAKS –Fylkeskommunenes Akvakultursamarbeid». I det videre i denne rapporten vil «FAKS» bli brukt som betegnelsen på samarbeidet innenfor akvakulturforvaltning mellom fylkeskommunene i Finnmark, Troms, Nordland, Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag, Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane, Hordaland og Rogaland.

Forprosjektgruppen har sammenfattet punktene fra workshopen 16.-17.april 2015 til:

- Behov for et koordinerende ledd som kan drive prosesser som sikrer bedre samordning og effektiviserer arbeidet vårt
- Bedre håndtering av plansaker i sjø
- Ulike «tekniske» og praktiske utfordringer
- Opplæring og kompetanseheving internt i fylkeskommunene
- Øke fylkeskommunens synlighet som akvakulturmyndighet, både internt og eksternt,
- Kommunikasjon og samarbeid, både innad i fylkeskommunene, mellom fylkeskommunene og med sektormyndigheter, kommuner og næringen.

I DEL A og B er det listet opp ulike tiltak som omhandler formalisering og utvikling for samarbeid som forprosjektgruppen mener vil bidra til måloppnåelse.

DEL A: FORMALISERING AV ULIKE SAMARBEIDSFORMER

Forprosjektgruppa foreslår at fylkeskommunene formalisere følgende praksis og rutiner som er helt eller delvis etablert i dag.

I. **Fylkeskommuneseminar**

Det skal arrangeres en årlig samling med fokus på forvaltning og næringsutvikling i fylkeskommunene tilknyttet fagområdet akvakultur. Programkomité fastsettes av vertsfylket. Det skal føres referat.

II. **Månedlige telefonmøter**

Det skal avholdes månedlige telefonmøter for akvakulturfagmiljøet i fylkeskommunene. Det skal føres referat.

III. **Samarbeidsforum med sektormyndighetene** (Fiskeridirektoratet, Kystverket, Fylkesmannen, Mattilsynet og Norges- Vassdrags og energidirektorat)

Som koordinerende myndighet skal fylkeskommunen arrangere samarbeidsforum med sektormyndighetene i eget fylke. Møtene bør holdes 1- 2 ganger i året. Referat føres i samråd med sektormyndighetene.

Møtene kan holdes på strategisk nivå og på operativt nivå. I noen fylker kan det være hensiktsmessig å slå dette sammen. Hver enkelt fylkeskommune vil i tillegg ha jevnlig møter og kontakt med de enkelte sektormyndighetene i den daglige saksbehandlingen.

Fylkeskommunene bør også bruke tid på arenaer som omhandler overgangen mellom tildelings- og driftsfasen. Driftsplanmøte er eksempel på en slik arena.

IV. **Arena med akvakulturnæringen**

Fylkeskommunen bør være pådriver for en fylkesvis eller regional akvakulturarena, i samarbeid med næringen og andre sektormyndigheter. Utover den jevnlig kontakten med næringen bør man ha en årlig arena/ treffpunkt for kunnskapsdeling, informasjonsutveksling om utviklingstrekk i regionen og nasjonalt (eks. regelverk, utvikling og status). Dette er i tråd med signaler fra næringen. Eksempel på en slik arena, som allerede eksisterer, er Miljøseminaret i Florø.

V. **Styrke samarbeidet i samme region**

I tillegg til å styrke det nasjonale samarbeidet, bør samarbeidet med nærliggende fylkeskommuner videreutvikles. Dette grunnet felles grenser, geografisk likhet og lignende utfordringer og utviklingstrekk. En naturlig regioninndeling for fylkeskommunene kan være:

- Nord- Norge (Finnmark, Troms og Nordland),
- Midt- Norge (Nord- Trøndelag, Sør- Trøndelag og Møre- og Romsdal)
- Vest/Sør- Norge (Hordaland, Sogn- og Fjordane, Rogaland)

DEL B: VIDERE UTVIKLING AV SAMARBEIDET

Forprosjektgruppa foreslår at følgende samarbeidsformer etableres:

I. **Felles kunnskapsbase – www.akvakulturforvaltning.no**

For å øke effektiviteten og tilstrebe best mulig kunnskapsgrunnlag anbefaler forprosjektgruppa at det opprettes en felles kunnskapsbase for fagmiljøet i fylkeskommunen. Kunnskapsbasen bør inneholde ulike vedtak tilknyttet akvakulturloven og plan- og bygningsloven mv, klagesaker, faglige notater, maler, sjekklister, referater o.l.

Det bør også legges til rette for en forumsfunksjon, hvor fagmiljøet enkelt kan bruke hverandre til å få svar på spørsmål fortløpende.

Kunnskapsbasen bør eies og drives av fylkeskommunene på en plattform via nettadressen www.akvakulturforvaltning.no. Domene ble kjøpt på workshopen i Oslo i april. Kostnaden med å få en slik side opp å gå er begrenset, men det vil kreve en betydelig innsats i startfasen for å på plass riktig type informasjon, samt en del redigerings og oppdaterings-jobb i det videre. Tilgang til siden skal begrenses vha innlogging med brukernavn og passord.

II. **«VATER»**

I «VATER» -begrepet legger forprosjektgruppa ulike forum som skal ivareta likebehandling, og kunnskapsbasert og effektiv forvaltning.

Workshops og case-møter for å motvirke ulik praksis i forskjellige stadier av saksbehandlingen. Aktuelt innhold kan være kvalitetskontroll av søknader, samordne kunnskap om saksbehandlingstid, regelverksforbedringer, brev og språk, informasjon og vedtak, maler og rutiner, organisering, praksis bruk av innsigelsesmyndighet og praksis i plansaker mv.

Videre kan «VATER» utvides til en arena for felles kompetanseheving i fylkeskommunene. Dette kan eksempelvis være innenfor fiskehelse, miljø og strøm, juss, besøk hos nasjonale forskningsmiljøer, utviklingsmiljøer og leverandører tilknyttet næringen nasjonalt og regionalt i ulike ledd mv.

Ad-hoc møter bør arrangeres når det oppstår utfordringer/ problemstillinger som er viktig for flere fylkeskommuner. Av ressurs hensyn bør telefonmøter/ videomøter alltid vurderes i første omgang. Ved behov for fysiske møter bør disse legges til Gardemoen/ Oslo. Det skal føres referat fra møtene. Det kan vurderes å invitere andre relevante myndigheter.

Fylkeskommunen har allerede gjennomført flere slike møter og denne samarbeidsformen forankres nå gjennom «VATER».

III. **Hospitering**

Forprosjektgruppa anbefaler at fagmiljøene i fylkeskommunene hospiterer hos hverandre. Målet er bedre samordning, kunnskapsdeling og læring. Lengde, opphold og opplegg avtales. Fylkeskommunene kan også vurdere muligheter for hospiteringsordninger hos andre eksempelvis sektormyndigheter, direktorater, hovedkontor, regionkontorer og departement mv.

Konklusjon

Tiltakene som er beskrevet i denne rapporten vil formalisere eksisterende samarbeid og utvikle nye strukturer, uten å utfordre fylkeskommunenes autonomitet. Samtidig vil det kunne styrke fagmiljøet, samarbeid og synlighet både internt og eksternt. Gjennom styrket koordinering og samarbeid vil fylkeskommunene bidra til en mer effektiv og målrettet forvaltning både regionalt og nasjonalt.

Arbeidsgruppa foreslår at fylkeskommunene i forprosjektet går sammen om å finansiere et prosjekt, *Koordinering og samordning av FAKS –Fylkeskommunenes Akvakultursamarbeid*, for å utvikle og styrke akvakulturfagmiljøet med de tiltakene som er listet opp i både A og B. Prosjektleder bør ansettes i 50 % stilling i en periode på 2 år, med oppstart 1.1.2016. Etter endt periode evalueres prosjektet og nytten av den. Det bør fortløpende vurderes om stillingsprosenten etter prosjektperioden bør økes og eventuelt gjøres permanent.

Prosjektleder bør få i oppgave å opprette og vedlikeholde kunnskapsbasen www.akvakulturforvaltning.no, drifte telefonmøtene, koordinere VATER og fortløpende få i oppdrag å avklare problemstillinger som har relevans for flere fylkeskommuner. Prosjektleder kan også yte assistanse til fylkeskommuner som ønsker å publisere nyhetssaker i relevante media. Det kan også være aktuelt at prosjektleder får ansvar for å være pådriver for enkelte av tiltakene i DEL A.

Det er viktig å understreke at en slik samarbeidsform ikke er ment til å påvirke fylkeskommunenes autonomitet. Dette er et rent administrativt verktøy, som skal effektivisere arbeidet med å nå målet om å bli en enda bedre og tydeligere forvalter. Prosjektleder bør jobbe svært tett med fagmiljøet i fylkeskommunene.

Prosjektleder bør rapportere til en styringsgruppe på 3-5 personer, hvor alle landsdeler er representert. Styringsgruppede medlemmer bør rekrutteres fra administrativt ledernivå.

Det anbefales at prosjektleder rekrutteres fra akvakulturfagmiljøet i fylkeskommunene. Dette for å få stillingen opp og gå, og være effektiv og produktiv, så raskt som mulig. Samtidig vil vedkommende ha kontorplass og arbeidsgiverforhold etablert for resten av sin stilling.

Arbeidsgruppa anslår at prosjektet *Koordinering og samordning av FAKS* krever omtrent 600 000 kr. Dette vil dekke lønn til prosjektleder i 50 % stilling samt oppstarten av www.akvakulturforvaltning.no. Alle fylkeskommunene i forprosjektet har signalisert at de er positive til å bidra med kr 60 000 i ett, muligens to år, til et slikt prosjekt.

Med økt fokus på landbasert oppdrett er det nærliggende å anta at de fylkeskommunene som ikke har tatt del i forprosjektet vil få større behov for et samarbeid når det gjelder akvakultursøknader. Disse fylkeskommunene bør, i en eller annen grad, inkluderes i hovedprosjektet.